

УДК 349.2

Т. Вахонєва
Л. Сіньова

МЕДИЧНІ ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ЗАКЛАДИ ЯК СУБ'ЄКТИ ПРАВА

Досліджено правове становище закладів у сфері охорони здоров'я та реабілітації. Визначені основні тенденції реформування сфери функціонування закладів охорони здоров'я, охарактеризовані основні їх види, організаційно – правові форми та форми власності. Вказано, що законодавство про охорону здоров'я однаково розповсюджує свою дію на різні види медичних закладів при цьому в залежності від виду та організаційно-правової форми можуть бути законодавством встановлені певні обмеження або додаткові зобов'язання (фінансового, адміністративного або господарчого характеру тощо). Розглянуто особливості діяльності державних закладів охорони здоров'я, які є суб'єктами господарювання, що відносяться до державного сектора економіки і управління такими закладами здійснює виключно держава відповідно до засад внутрішньої і зовнішньої політики. Проаналізовано порядок утворення та функціонування комунальних підприємств, які здійснюють свою діяльність на некомерційній основі, тобто медичні заклади, які працюють як комунальні некомерційні підприємства самостійно здійснюють свою господарську діяльність, яка спрямована на досягнення відповідних економічних, соціальних та інших результатів та без мети одержання прибутку. Зазначено, що мережа державних і комунальних закладів охорони здоров'я формується з урахуванням планів розвитку госпітальних округів, потреб населення у медичному обслуговуванні, необхідності забезпечення належної якості такого обслуговування, своєчасності, доступності для громадян, ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Відзначено, що приватні заклади охорони здоров'я не обмежені у виборі організаційно-правової форми. Приватні медичні заклади створюються у більшості випадків як комерційні суб'єкти господарської діяльності у вигляді унітарних або корпоративних комерційних підприємств шляхом створення господарських товариств. Потребує подальшого дослідження порядок та механізми взаємодії різних видів медичних закладів та закладів реабілітаційної допомоги, деталізація принципів їх функціонування.

Ключові слова: медичний заклад, заклад реабілітаційної допомоги, госпітальний округ, державний медичний заклад, комунальний медичний заклад, приватний медичний заклад, державна медична установа.

DOI 10.34079/2226-3047-2023-13-25-16-30

Вступ. Реформування системи охорони здоров'я України спрямоване насамперед на вдосконалення медичного обслуговування та покращення рівня надання медичної та реабілітаційної допомоги. Медичне обслуговування здійснюють заклади охорони здоров'я та фізичні особи – підприємці, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію у встановленому законом порядку. Медичне обслуговування населення закладами охорони здоров'я (фізичними особами-підприємцями) надається шляхом надання комплексу різноманітних медичних послуг, які, в кінцевому результаті, пацієнт отримує у вигляді медичної допомоги, що є діяльністю професійно підготовлених медичних працівників. Заклади охорони здоров'я є важливими суб'єктами відносин щодо медичного обслуговування та надання медичних послуг. Якщо медичну

(реабілітаційну) допомогу надають конкретні професійні медичні працівники (фізичні особи), то надання медичного обслуговування (послуг) здійснюється мережею закладів охорони здоров'я, що забезпечують відповідні потреби населення на відповідній території, а також конкретними медичними (реабілітаційними) закладами, що входять до системи закладів охорони здоров'я. Відповідно до ст. 3 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (Закон України № 2801-XII, 1992) **заклад охорони здоров'я** визначається як юридична особа незалежно від форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, основними завданнями яких є забезпечення медичного обслуговування населення та (або) надання реабілітаційної допомоги на основі відповідної ліцензії та забезпечення професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників і фахівців з реабілітації.

Таким чином, різні за формою власності юридичні особи здійснюють медичне обслуговування та надання різноманітних медичних послуг, є окремими суб'єктами права, мають свій особливий господарський, фінансовий, адміністративний, трудовий та цивільно-правовий статус тощо, що потребує додаткового дослідження, враховуючи останні тенденції реформування законодавства про охорону здоров'я і його співвідношення із нормами цивільного, господарського та іншого законодавства.

Виклад основного матеріалу. Кожний громадянин України має право на вільний вибір закладу охорони здоров'я (ч. 1, п. «д», ст. 6 Основ) у зв'язку з чим держава гарантує створення розгалуженої мережі закладів охорони здоров'я (ч.1, п. «а», ст. 7 Основ), а органи державної влади і місцевого самоврядування сприяють розвитку закладів охорони здоров'я усіх форм власності (ч. 1 ст. 16 Основ) при цьому держава підтримує господарську діяльність у сфері охорони здоров'я (ч. 2 ст. 17 Основ).

Заклади охорони здоров'я *можуть бути засновані на різних формах власності* (державна, комунальна, приватна, змішана) та *функціонувати у різних організаційно-правових формах*. Так, організаційно-правова форма господарювання є формою здійснювання господарської (зокрема підприємницької) діяльності з відповідною правовою основою, яка визначає характер відносин між засновниками (учасниками), режим майнової відповідальності по зобов'язаннях підприємства (організації), порядок створення, реорганізації, ліквідації, управління, розподілу державних прибутків, можливі джерела фінансової діяльності тощо. Таким чином, форма власності та організаційно-правова форма є важливим компонентом, що визначає правовий статус будь-якого медичного (реабілітаційного) закладу як суб'єкта господарювання.

Заклади охорони здоров'я створюються та функціонують як юридичні особи, в той час як здійснення медичного обслуговування можливе, за певних умов, також фізичними особами-підприємцями. Слід відзначити, що порядок створення, припинення закладів охорони здоров'я, особливості діяльності та класифікація закладів визначаються законом. Створення медичного закладу у якості юридичної особи, незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, передбачає обов'язкову реєстрацію відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (Закон України № 755-IV, 2003). Державна реєстрація здійснюється із врахуванням Державного класифікатора України «Класифікація організаційно-правових форм господарювання» (ДК 002:2004) (Держспоживстандарт України, 2004).

Законодавство про охорону здоров'я однаково розповсюджує свою дію на різні види медичних закладів, однак, в залежності від виду та організаційно-правової форми можуть бути законодавством встановлені певні обмеження або додаткові зобов'язання (наприклад, фінансового, адміністративного або господарчого характеру тощо).

Державні заклади охорони здоров'я (засновані на державній формі власності). Державні заклади охорони здоров'я є суб'єктами господарювання, що відносяться до державного сектора економіки і управління такими закладами здійснює виключно держава відповідно до засад внутрішньої і зовнішньої політики. За організаційно-правовою формою заклади охорони здоров'я державної власності можуть утворюватися та функціонувати як *казенні підприємства* або *державні установи* (ч. 13 ст. 16 Основ).

Правовий статус *казенних підприємств* визначено ст. 76-77 Господарського кодексу України (Господарський кодекс, 2003). Згідно із ч. 1 ст. 76 ГК України казенні підприємства створюються в тому числі і у галузях економіки, в яких здійснюється медичне обслуговування населення. Казенне підприємство створюється за рішенням Кабінету Міністрів України. У рішенні про створення казенного підприємства визначаються обсяг і характер основної діяльності підприємства, а також орган, до сфери управління якого входить підприємство, що створюється. Щодо закладів охорони здоров'я, центральним органом, що здійснює управління, виступає, як правило, Міністерство охорони здоров'я України; управління окремими реабілітаційними закладами, враховуючи вид та специфіку реабілітаційних заходів, може здійснювати Міністерство освіти і науки України або інші центральні органи державної виконавчої влади; управління відомчими державними медичними закладами може здійснювати Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство оборони України та інші. Реорганізація і ліквідація казенного підприємства проводяться за рішенням органу, до компетенції якого належить створення даного підприємства.

Майно казенного підприємства закріплюється за ним *на праві оперативного управління*. Правом оперативного управління, відповідно до ст. 137 ГК України, визнається речове право суб'єкта господарювання, який володіє, користується і розпоряджається майном, закріпленим за ним власником (уповноваженим ним органом) для здійснення некомерційної господарської діяльності, у межах, встановлених законодавством, а також власником майна (уповноваженим ним органом). Власник майна, закріпленого на праві оперативного управління за суб'єктом господарювання, здійснює контроль за використанням і збереженням переданого в оперативне управління майна безпосередньо або через уповноважений ним орган і має право вилучати у суб'єкта господарювання надлишкове майно, а також майно, що не використовується, та майно, що використовується ним не за призначенням. Таким чином, казенне підприємство здійснює господарську діяльність відповідно до виробничих завдань органу, до сфери управління якого воно входить. Статут казенного підприємства розробляється, як правило, на підставі Типового статуту (Кабінет Міністрів України, 1998) та затверджується органом, до сфери управління якого входить казенне підприємство.

Функціонування медичних (реабілітаційних) закладів у якості *державної установи* передбачає таку організаційну структуру, що утворюється компетентним органом державної влади в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини державної власності, як правило, без поділу її на частки, і входить до сфери його управління. Установа, як організаційно-правова форма юридичних осіб, передбачена ч. 3 ст. 83 Цивільного кодексу України (Цивільний кодекс, 2003), де вказано, що установою є організація, створена однією або кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, шляхом об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок цього майна. Аналізуючи норми цивільного та господарського законодавства, державна установа може поряд із своєю основною діяльністю здійснювати підприємницьку діяльність, якщо інше не встановлено законом і якщо ця діяльність відповідає меті, для якої вони були створені, та сприяє її досягненню (ст. 86 ЦК України). У більшості випадків державні установи – організації, що

здійснюють соціально-культурну, наукову, навчально-виховну та інші види невиробничої діяльності з метою створення духовних цінностей і фінансуються цілком чи частково за рахунок державного бюджету, тобто в основному це все ж-таки неприбуткові організації, до яких також відносяться медичні заклади різних видів та спрямованості.

Створення державної установи здійснюється на підставі індивідуального або спільного установчого акту, складеного засновником (засновниками) (ч. 3 ст. 87 ЦК України). В даному випадку засновником (засновниками) державної установи є відповідного рівня органи державної влади, які і складають зазначений установчий акт у якому обов'язково вказується мета, визначається майно, яке передається установі, необхідне для досягнення цієї мети, структура управління установою (ч. 3 ст. 88 ЦК України). Таким чином, господарська основа діяльності державної установи визначається компетентними органами державної влади, в тому числі управління майном здійснюється на підставі Закону України «Про управління об'єктами державної власності» (Закон України № 185-V, 2006). Державні заклади охорони здоров'я не підлягають приватизації. Заклади охорони здоров'я державної форми власності, що діють в організаційно-правовій формі установи, можуть бути реорганізовані, у тому числі шляхом перетворення, за рішенням власника або уповноваженого органу управління (ст. 16 Основ).

Комунальні заклади охорони здоров'я (засновані на комунальній формі власності). За організаційно-правовою формою заклади охорони здоров'я комунальної власності можуть утворюватися та функціонувати як *комунальні некомерційні підприємства* або *комунальні установи*. Заклади охорони здоров'я комунальної власності можуть утворюватися та функціонувати *шляхом здійснення співробітництва територіальних громад* у формах, передбачених законом, у тому числі як *спільне комунальне підприємство* (ч. 14 ст. 16 Основ).

Комунальні некомерційні підприємства утворюються як самостійні суб'єкти господарювання на підставі рішення компетентних органів державної влади (органів місцевого самоврядування) для задоволення потреб населення у медичному обслуговуванні та отриманні медичних, реабілітаційних та інших послуг тощо. Діяльність таких підприємств здійснюється на некомерційній основі, тобто медичні заклади, які працюють як комунальні некомерційні підприємства самостійно здійснюють свою господарську діяльність, яка спрямована на досягнення відповідних економічних, соціальних та інших результатів та без мети одержання прибутку. Комунальне некомерційне підприємство отримує майно, як правило, на праві оперативного управління (ст. 137 ГК України).

Комунальна установа утворюється компетентним органом місцевого самоврядування в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входить до сфери його управління. Комунальні заклади охорони здоров'я не підлягають приватизації. Заклади охорони здоров'я комунальної форми власності, що діють в організаційно-правовій формі установи, можуть бути реорганізовані, у тому числі шляхом перетворення, за рішенням власника або уповноваженого органу управління (ст. 16 Основ).

Спільне комунальне підприємство – це підприємство, що діє на договірних засадах спільного фінансування (утримання) відповідними територіальними громадами – суб'єктами співробітництва (ч. 1 ст. 63 ГК України). Створення та функціонування таких підприємств здійснюється за участю декількох компетентних органів місцевого самоврядування різних територіальних громад за їх домовленістю на підставі Закону України «Про місцеве самоврядування» (Закон України № 280/97-ВР, 1997). Органи

місцевого самоврядування здійснюють планування розвитку мережі закладів охорони здоров'я комунальної форми власності, приймають рішення про створення, припинення, реорганізацію чи перепрофілювання закладів охорони здоров'я самостійно з урахуванням плану розвитку госпітального округу.

Мережа державних і комунальних закладів охорони здоров'я формується з урахуванням планів розвитку госпітальних округів, потреб населення у медичному обслуговуванні, необхідності забезпечення належної якості такого обслуговування, своєчасності, доступності для громадян, ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена (ч. 3 ст. 16 Основ).

Приватні заклади охорони здоров'я (засновані на приватній формі власності). Відповідно до ч. 15 ст. 16 «Основ законодавства про охорону здоров'я» заклади охорони здоров'я приватної форми власності не обмежені у виборі організаційно-правової форми. Приватні медичні заклади створюються у більшості випадків як комерційні суб'єкти господарської діяльності у вигляді унітарних або корпоративних комерційних підприємств шляхом створення господарських товариств.

Таким чином, заклади охорони здоров'я, що створюються на основі державної та комунальної форми власності, відповідно до законодавства України про охорону здоров'я, можуть функціонувати у якості підприємств (казенні підприємства, комунальні некомерційні підприємства, спільні комунальні підприємства) та установ (державні установи, комунальні установи). Їх створення здійснюється на підставі рішення (розпорядчого акту) компетентних органів державної влади з метою реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я населення, основою якої є забезпечення належного рівня медичного (реабілітаційного) обслуговування населення та надання якісної та своєчасної медичної допомоги. У зв'язку з цим державні та комунальні медичні (реабілітаційні) заклади функціонують як некомерційні суб'єкти господарювання, тобто створюються без мети одержання прибутку, хоча можуть здійснювати окремі види підприємницької діяльності у відповідності із своїми цілями та з дозволу органів підпорядкування. Порядок здійснення господарської діяльності та способи управління майном визначається органами державної влади відповідно до підпорядкування медичного (реабілітаційного) закладу. Будь-який заклад охорони здоров'я провадить свою діяльність на підставі статуту (положення), що затверджується власником закладу (уповноваженим ним органом). Приватні медичні (реабілітаційні) заклади не обмежені законодавством у своїй господарській діяльності тією чи іншою організаційно-правовою формою і тим самим відрізняються від інших медичних (реабілітаційних) закладів, однак медична (реабілітаційна) діяльність таких закладів повинна відповідати єдиним стандартам та законодавчим вимогам (нормативам), які забезпечують належний рівень послуг (допомоги) незалежно від власності та організаційно-правової форми функціонування закладу охорони здоров'я.

Оскільки державні та комунальні медичні (реабілітаційні) заклади є юридичними особами публічного права, то на винесення рішення про створення таких закладів впливають норми законодавства про охорону здоров'я, які покладають на органи державної влади певні зобов'язання та повноваження, а також наділяють такі органи певними правомочностями, що надають можливість виконати вказані зобов'язання.

Відповідно до ч. 4 ст. 16 «Основ законодавства про охорону здоров'я», з метою забезпечення територіальної доступності якісної медичної допомоги населенню створюється госпітальний округ. *Госпітальний округ* визначається як сукупність закладів охорони здоров'я та фізичних осіб - підприємців, які зареєстровані в установленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження

господарської діяльності з медичної практики, що забезпечують медичне обслуговування населення відповідної території. Госпітальний округ не є окремим організаційно-правовим рівнем організації виконавчої влади, окремою юридичною особою чи суб'єктом господарювання.

У межах госпітального округу визначаються опорні заклади охорони здоров'я. **Опорні заклади охорони здоров'я** - це багатoproфільні заклади охорони здоров'я державної та комунальної форми власності, які відповідають або можуть бути підвищені до рівня багатoproфільної лікарні інтенсивного лікування першого або другого рівня.

Створення госпітальних округів визначається «Порядком створення госпітальних округів» (Кабінет Міністрів України, 2019) (встановлює механізм створення, управління та функціонування госпітальних округів) та перелік опорних закладів охорони здоров'я затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, зазначений **Порядок** закріплює основні принципи створення госпітальних округів: 1) безпечність та якість медичної допомоги на основі доказової медицини; 2) своєчасність доступу до медичної допомоги; 3) економічна ефективність, яка полягає у забезпеченні максимально можливої якості медичної допомоги за умови раціонального та ощадливого використання ресурсів. Вбачається, що у межах госпітального округу забезпечується: реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я; систематична взаємодія між суб'єктами госпітального округу; поступове формування спроможної мережі госпітального округу для гарантованого своєчасного доступу населення до медичної допомоги належної якості; ефективне використання ресурсів системи охорони здоров'я та інвестицій для розвитку спроможної мережі госпітального округу; транспортна доступність до закладів охорони здоров'я, що забезпечують надання медичної допомоги; модернізація системи надання медичної допомоги.

Порядок визначає механізми управління у госпітальному окрузі, що передбачає створення госпітальної ради як консультативно-дорадчого органу. До складу госпітальної ради входять представники державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій тощо. До завдань госпітальної ради належить розроблення пропозицій та рекомендацій щодо: визначення спроможної мережі госпітального округу; плану розвитку госпітального округу; реорганізації і перепрофільювання закладів охорони здоров'я, що забезпечують надання вторинної (спеціалізованої) та госпітального етапу екстреної медичної допомоги в межах госпітального округу; переліку опорних закладів охорони здоров'я у госпітальному окрузі; інших питань, які належать до компетенції суб'єктів госпітального округу щодо забезпечення надання в ньому медичної допомоги. Положення про госпітальну раду затверджується МОЗ України (Міністерство охорони здоров'я України, 2020).

Порядок закріплює механізми функціонування госпітального округу, що зобов'язує формування спроможної мережі госпітального округу, яка складається з опорних закладів охорони здоров'я та інших закладів охорони здоров'я, у тому числі багатoproфільних дитячих лікарень, перинатальних центрів, спеціалізованих центрів та закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу при онкологічних, інфекційних захворюваннях, туберкульозі та інших соціально значущих хворобах. **Спроможна мережа госпітального округу** - сукупність закладів охорони здоров'я, які провадять в установленому законом порядку господарську діяльність з медичної практики та мають *функціональні потужності*, здатні забезпечувати надання якісної, комплексної, безперервної і орієнтованої на пацієнта медичної допомоги відповідно до соціально-демографічних характеристик населення, особливостей його розселення на відповідній території. При цьому *функціональні потужності* передбачають наявність

персоналу з відповідним освітнім, кваліфікаційним рівнем та матеріально-технічною базою, що відповідають встановленим законодавством вимогам.

Викладене вказує на те, що державні та комунальні заклади охорони здоров'я, з одного боку, є самостійними суб'єктами господарювання, але, з іншого боку, вони створюються як суб'єкти публічного права у відповідності із визначеними законодавством принципами, цілями та завданнями тощо і входять до єдиної системи органів охорони здоров'я та функціонують в межах та за принципами функціонування госпітального округу, що повинно забезпечувати доступність якісної медичної допомоги на різних рівнях та різних видів.

Створення державних та комунальних закладів охорони здоров'я має на меті забезпечення дотримання права кожного громадянина на безоплатну медичну допомогу, до якої, відповідно до ст. 8 Основ законодавства про охорону здоров'я належить: екстрена та невідкладна, первинна, вторинна (спеціалізована), третинна (високоспеціалізована), паліативна медична допомога (зокрема психологічна), а також допомога у проходженні медичної реабілітації (ст. 27 Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» (Закон України № 1053-ІХ, 2020) тощо. Відповідно, функції закладів охорони здоров'я у складі госпітального округу визначаються на основі видів медичної допомоги, що надається в кожному закладі охорони здоров'я, а також функціональних потужностей таких закладів. Основні види медичних, реабілітаційних та інших закладів охорони здоров'я визначені у «Переліку закладів охорони здоров'я» (Міністерство охорони здоров'я України, 2002). При створенні того чи іншого виду медичного закладу найменування закладу охорони здоров'я повинно відповідати найменуванню у зазначеному переліку закладів.

Відповідно до вищезазначеного *Переліку* до закладів охорони здоров'я насамперед відносяться лікувально-профілактичні заклади, які включають **лікарняні заклади** таких видів:

1) багатoproфільні (Госпіталь ветеранів війни, Дитяча басейнова лікарня на водному транспорті, Дитяча лікарня (республіканська, обласна, міська, районна), Дитяче територіальне медичне об'єднання, Дільнична лікарня (у т.ч. сільських, селищних та міських рад), Лікарня (республіканська, обласна, центральна міська, міська, центральна районна, районна), Лікарня на водному транспорті (центральна, басейнова, басейнова, портова), Лікарня на залізничному транспорті (центральна, дорожня, відділкова, вузлова, лінійна, дитяча), Лікарня нафтопереробної промисловості України, Лікарня професійних захворювань, Лікувально-діагностичний центр та інші);

2) однопрофільні (Дерматовенерологічна лікарня, Інфекційна лікарня, Косметологічна лікарня, Лікарня відновного лікування, Онкологічний диспансер, Отоларингологічна лікарня, Офтальмологічна лікарня, Протитуберкульозний диспансер, Травматологічна лікарня, Туберкульозна лікарня, Фізіотерапевтична лікарня, Шкірно-венерологічний диспансер);

3) спеціалізовані (Гастроентерологічний диспансер, Дерматовенерологічна лікарня (у т.ч. дитяча), Дитячий кардіоревматологічний диспансер, Ендокринологічний диспансер, Інфекційна лікарня (у т.ч. дитяча), Кардіологічний диспансер, Косметологічна лікарня, Лікарня відновного лікування (у т.ч. дитяча), Лікарсько-фізкультурний диспансер, Онкологічний диспансер, Отоларингологічна лікарня, Офтальмологічна лікарня, Протитуберкульозний диспансер, Травматологічна лікарня, Трахоматозний диспансер, Туберкульозна лікарня (у т.ч. дитяча), Фізіотерапевтична лікарня, Центр з профілактики та боротьби зі СНІДом та інші);

4) особливого типу (Лікарня «Хоспіс» (республіканська, обласна, міська, районна), Обласне дитяче патолого-анатомічне бюро, Патолого-анатомічне бюро

(республіканське, обласне, міське), Патолого-анатомічний центр України, Спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення (Український, республіканський, обласний, міський), Спеціалізована поліклініка Українського науково-дослідного протичумного інституту ім. І.І. Мечнікова, Українська алергологічна лікарня, Український лепрозорій, Центр реабілітації репродуктивної функції людини (республіканський, обласний), Державна наукова установа «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами, Спеціальний заклад з надання психіатричної допомоги).

До лікувально-профілактичних закладів також віднесено **Переліком амбулаторно-поліклінічні заклади** (Амбулаторія, Амбулаторія загальної практики - сімейної медицини, Басейнова стоматологічна поліклініка, Дитяча міська поліклініка, Дитяча стоматологічна поліклініка (обласна, міська, районна), Діагностичний центр (різного профілю), Жіноча консультація та інші); **заклади переливання крові, швидкої та екстреної медичної допомоги** (Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, Республіканський територіальний центр екстреної медичної допомоги, Станція переливання крові (республіканська, обласна, міська), Станція швидкої медичної допомоги, Українська станція виїзної екстреної консультативної медичної допомоги та інші); **санаторно-курортні заклади** (Бальнеологічна лікарня (у т.ч. дитяча), Грязелікарня (у т.ч. дитяча), Дитячий оздоровчий центр, Курортна поліклініка, Міжнародний дитячий медичний центр, Санаторій (у т.ч. дитячий, однопрофільний, багатoproфільний, спеціалізований), Санаторій для дітей з батьками, Санаторій-профілакторій).

Вищезазначений «Перелік закладів охорони здоров'я» до таких закладів також відносить **санітарно-профілактичні заклади**, що включають: **санітарно-епідеміологічні заклади** (Дезінфекційна станція з профілактичної дезінфекції, Дезінфекційна станція (обласна, міська), Об'єднання (підприємство) «Профдезінфекція» (обласне, міське), Об'єднання «Меддезінфекція» (обласне, міське), Протичумна станція, Санітарно-епідеміологічна станція (центральна, республіканська, обласна, міська, міжрайонна, районна) та інші); **заклади санітарної просвіти** (Центр здоров'я (Український, республіканський, обласний, міський, районний)); **заклади громадського здоров'я** (Лабораторний центр (обласний, міський, на водному, залізничному, повітряному транспорті) Міністерства охорони здоров'я України, Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України, Центр громадського здоров'я (обласний, міст Києва та Севастополя) та інші); **центр превентивної медицини Державного управління справами**.

Згідно із ч. 4, п. 2), ст. 9 Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я», надавачами реабілітаційної допомоги є реабілітаційні заклади, відділення, підрозділи, інші уповноважені суб'єкти господарювання. Визначення їх надавачами реабілітаційної допомоги не зовсім коректне, оскільки таку допомогу надають фахівці з реабілітації, а реабілітаційні заклади здійснюють обслуговування та надають реабілітаційні послуги.

У відповідності із ст. 11 Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я», **реабілітаційний заклад, відділення, підрозділ** – це юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що надає реабілітаційну допомогу на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, що передбачає право здійснення реабілітації у сфері охорони здоров'я. Функціонування реабілітаційних відділень, підрозділів здійснюється на підставі «Типового положення про реабілітаційне відділення, підрозділ» (Кабінет Міністрів України, 2021).

До реабілітаційних закладів належать:

- 1) реабілітаційні лікарні та реабілітаційні центри незалежно від форми власності, які надають реабілітаційну допомогу в післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах;
- 2) амбулаторні реабілітаційні заклади незалежно від форми власності, які надають реабілітаційну допомогу в післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах;
- 3) центри психологічної реабілітації та (або) травматерапії;
- 4) протезно-ортопедичні підприємства незалежно від підпорядкування і форми власності;
- 5) заклади комплексної реабілітації, включаючи заклади медико-психологічної реабілітації.

До реабілітаційних відділень, підрозділів належать:

- 1) палати гострої реабілітації у лікарнях різного профілю, багатoproфільних лікарнях інтенсивного лікування системи охорони здоров'я незалежно від форми власності;
- 2) стаціонарні відділення післягострої та довготривалої реабілітації у лікарнях різного профілю системи охорони здоров'я незалежно від форми власності;
- 3) амбулаторні відділення післягострої та довготривалої реабілітації у лікарнях різного профілю системи охорони здоров'я незалежно від форми власності;
- 4) стаціонарні відділення післягострої та довготривалої реабілітації, створені на базі санаторно-курортних установ незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форми власності.

Здійснення державними, комунальними та приватними закладами охорони здоров'я медичної та іншої визначеної законом діяльності передбачає наявність ліцензії (ст. 17 Основ). Таким чином, медична практика підлягає ліцензуванню, що встановлено Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» та більш детально врегульовано Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» (Закон України № 222-VIII, 2015) та «Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з медичної практики» (Кабінет Міністрів України, 2016) тощо. Дія вказаних Ліцензійних умов поширюється на всіх юридичних осіб незалежно від їх організаційно-правової форми та фізичних осіб – підприємців, які провадять господарську діяльність з медичної практики. Окрім ліцензійних умов діяльність реабілітаційних закладів (відділень, підрозділів) здійснюється «Порядком організації надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я» (Кабінет Міністрів України, 2021).

Для отримання ліцензії на здійснення медичної практики заклад охорони здоров'я, що є суб'єктом господарювання, повинен мати затверджені в установленому законодавством порядку:

- 1) статут закладу охорони здоров'я або положення про заклад охорони здоров'я (залежно від організаційно-правової форми);
- 2) штатний розпис;
- 3) положення про його структурні підрозділи (зокрема відокремлені);
- 4) посадові інструкції працівників;
- 5) правила внутрішнього розпорядку закладу охорони здоров'я;
- 6) клінічні маршрути пацієнта розроблені відповідно до клінічних протоколів та стандартів медичної допомоги (медичних стандартів), затверджених МОЗ.

У «Ліцензійних умовах провадження господарської діяльності з медичної практики» визначені організаційні та кадрові вимоги щодо провадження такої діяльності. Організаційні вимоги (пункт 13) містять досить детальний перелік зобов'язань ліцензіата (медичного закладу – юридичної особи, підприємця – фізичної

особи), тим самим визначаючи правовий статус закладу охорони здоров'я не тільки як суб'єкта господарювання, а також як важливого суб'єкта (учасника) відносин з медичного обслуговування та надання медичних послуг. Саме заклади охорони здоров'я різних видів та профілів є надавачами медичних послуг, які надаються в розрізі діяльності з медичного обслуговування.

Так, здійснення медичної практики передбачає насамперед дотримання та виконання наступних зобов'язань:

- провадити медичну практику за спеціальностями, які зазначалися в документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії, або повідомленні про зміни;

- мати у наявності прилади, обладнання, оснащення відповідно до профілю та рівня надання медичної допомоги;

- забезпечити умови для вільного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до приміщень;

- затвердити перелік законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, та своєчасно з дотриманням встановлених міжповірочних інтервалів подавати такі засоби вимірювальної техніки на періодичну перевірку;

- призначити уповноважену особу за вхідний контроль якості лікарських засобів;

- забезпечувати внутрішньо-лабораторний і зовнішній контроль якості лабораторних вимірювань (у разі наявності в структурі закладу лабораторії);

- здійснювати контроль якості надання медичної допомоги;

- надавати медичну допомогу, медичні послуги відповідно до клінічних протоколів та стандартів медичної допомоги (медичних стандартів);

- надавати якісну та своєчасну медичну допомогу та медичні послуги пацієнтам;

- безоплатно надавати відповідну невідкладну медичну допомогу громадянам у разі нещасного випадку та в інших екстремальних ситуаціях;

- надавати пацієнту (законному представнику) в доступній формі інформацію про стан його здоров'я, мету здійснення запропонованих досліджень і лікувальних заходів, прогноз можливого розвитку захворювання, у тому числі наявність ризику для життя і здоров'я;

- зберігати лікарську таємницю;

- здійснювати медичне втручання після отримання згоди на медичне втручання, крім випадків надання невідкладної медичної допомоги;

- забезпечити наявність, доступність та укомплектованість аптек для надання невідкладної медичної допомоги;

- інформувати територіальні органи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного законодавства, про надзвичайні події та ситуації, що становлять загрозу для здоров'я населення, санітарного та епідемічного благополуччя, у визначені МОЗ строки;

- дотримуватися правил зберігання та здійснення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах;

- дотримуватися порядку видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян;

- дотримуватися встановлених санітарних норм, зокрема щодо профілактики внутрішньо-лікарняних інфекцій, вивезення, знищення побутового сміття та медичних відходів та інші.

Зауважимо, що заклади охорони здоров'я здійснюють медичне обслуговування населення та надання медичних послуг у відповідності із закріпленою законодавством системою стандартів, під наглядом і контролем органів державної влади та шляхом фінансування за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а

також коштів юридичних та фізичних осіб та з інших джерел, не заборонених законом. Так, відповідно до ч. 5, ч. 6, ст. 18 Закону України «основи законодавства про охорону здоров'я», медична (реабілітаційна) допомога надається безоплатно за рахунок бюджетних коштів у закладах охорони здоров'я (реабілітаційних закладах) та фізичними особами – підприємцями з якими головними розпорядниками бюджетних коштів укладені договори про медичне обслуговування населення.

Замовником медичного обслуговування виступає держава або органи місцевого самоврядування, відповідно, заклади охорони здоров'я є надавачами зазначених послуг і стороною адміністративно-правового договору із розпорядником бюджетних коштів, яким виступає Національна служба здоров'я України (НСЗУ). Медичні та реабілітаційні заклади є учасниками соціально-забезпечувальних правовідносин, діяльність яких пов'язана із забезпеченням виконання Програми медичних гарантій. Порядок укладення договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій та порядок визначення тарифів для оплати медичних послуг і лікарських засобів встановлюються Законом України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» (Закон України № 2168-VIII, 2017), відповідно, затверджено спеціальний «Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті на реалізацію програми державних гарантій медичного обслуговування населення» (Кабінет Міністрів України, 2019).

Висновки. Основною метою державних та комунальних закладів охорони здоров'я є реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я, насамперед, здійснення медичного (реабілітаційного) обслуговування населення із використанням інструментарію державних фінансових гарантій такого обслуговування. Основною метою приватних медичних та реабілітаційних закладів – є отримання прибутку власниками таких закладів, що не виключає такі заклади із єдиної системи медичних (реабілітаційних) закладів та передбачає можливість використання ними у спеціальному порядку інструментів державного фінансового гарантування медичного обслуговування населення, що дозволяє пацієнтам отримати безоплатну допомогу також у приватних медичних закладах.

Пацієнти, в результаті діяльності медичних закладів з медичного обслуговування та надання медичних послуг, отримують медичну допомогу, яка, відповідно до ч. 1 ст. 33 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», надається професійно підготовленими медичними працівниками, які перебувають із закладами охорони здоров'я у трудових відносинах. Медичні заклади, які виступають у таких відносинах роботодавцями, забезпечують організацію надання медичної допомоги на професійній основі, несуть відповідальність за своєчасність та якість надання такої допомоги, а також повинні забезпечувати виконання всіх зобов'язань, що випливають із їх статусу як сторони трудового договору (створення безпечних та здорових умов праці медичних працівників, дотримання норм робочого часу та часу відпочинку, належна оплата праці, оцінка та підтримання професійних якостей медичних працівників, соціальне страхування тощо).

Зклади охорони здоров'я є суб'єктами господарського права – як суб'єкти господарювання; є суб'єктами цивільного права – як надавачі медичних (реабілітаційних) послуг (є стороною договору про надання медичних (реабілітаційних) послуг, є учасником відносин, що відповідає за дотримання медичним (реабілітаційним) закладом майнових та особистих немайнових прав пацієнтів тощо); є суб'єктами трудового права – як роботодавці медичних працівників та фахівців з реабілітації, що безпосередньо надають медичну допомогу; є суб'єктом соціально-забезпечувальних відносин – як учасник реалізації програми державних гарантій медичного

обслуговування населення; як суб'єкт адміністративного права – як сторона договірних відносин про медичне обслуговування населення з головним розпорядником бюджетних коштів на виконання програми медичних гарантій, як суб'єкт господарювання, діяльність якого підлягає ліцензуванню та як юридична особа публічного права (для державних та комунальних підприємств та установ) тощо.

Бібліографічний список

- Господарський кодекс України № 436-IV від 16 січня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>>
- Держспоживстандарт України, 2004. Державний класифікатор України «Класифікація організаційно-правових форм господарювання» (ДК 002:2004). Затверджено наказом Держспоживстандарту України від 28 травня 2004 року № 97. *Верховна Рада України* [online] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0097609-04#Text>>
- Закон України Основи законодавства України про охорону здоров'я № 2801-XII від 19 листопада 1992 року. *Верховна Рада України* [online] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>>
- Закон України Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення № 2168-VIII від 19 жовтня 2017 року. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>>
- Закон України Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань № 755-IV від 15 травня 2003 року. *Верховна Рада України* [online] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>>
- Закон України Про ліцензування видів господарської діяльності № 222-VIII від 2 березня 2015 року. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>>
- Закон України Про місцеве самоврядування в Україні № 280/97-ВР від 21 травня 1997 року. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>>
- Закон України Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я № 1053-IX від 03 грудня 2020 року. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>>
- Закон України Про управління об'єктами державної власності № 185-V від 21 вересня 2006 року. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>>
- Кабінет Міністрів України, 1998. Постанова Про Типовий статут казенного підприємства від 16 червня 1998 року № 914. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/914-98-%D0%BF#Text>>
- Кабінет Міністрів України, 2016. Постанова Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики № 285 від 2 березня 2016 року. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-%D0%BF#Text>>
- Кабінет Міністрів України, 2019. Деякі питання створення госпітальних округів № 1074 від 27 листопада 2019 р. (в редакції із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 589 від 19.06.2020). *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-2019-%D0%BF#Text>>
- Кабінет Міністрів України, 2019. Постанова Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на реалізацію програми державних

- гарантій медичного обслуговування населення № 1086 від 24 грудня 2019 року. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1086-2019-%D0%BF#Text>>
- Кабінет Міністрів України, 2021. Порядок організації надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я. Затверджено Постановою про Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я № 1268 від 3 листопада 2021 року. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021-%D0%BF#Text>>
- Кабінет Міністрів України, 2021. Типове положення про реабілітаційне відділення, підрозділ. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 року № 1268. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021-%D0%BF#Text>>
- Міністерство охорони здоров'я України, 2002. Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я № 385 від 28.10.2002. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02#Text>>
- Міністерство охорони здоров'я України, 2020. Наказ про Типове положення про госпітальну раду № 2439 від 28.10.2020. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1227-20#Text>>
- Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. *Верховна Рада України* [online]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>>

References

- Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 2004. Derzhavnyi klasyfikator Ukrainy «Klasyfikatsiia orhanizatsiino-pravovykh form hospodariuvannia» (DK 002:2004). Zatverdzheno nakazom Derzhspozhyvstandartu Ukrainy vid 28 travnia 2004 roku № 97 [State Classifier of Ukraine "Classification of organizational and legal forms of business" (DC 002:2004). Approved by the order of the State Consumer Standard of Ukraine dated May 28, 2004 No. 97]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0097609-04#Text>> (in Ukrainian).
- Hospodarskyi kodeks Ukrainy № 436-IV vid 16 sichnia 2003 roku [Economic Code of Ukraine, the Law of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, № 18, № 19-20, № 21-22, st. 144. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>> (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 1998. Postanova Pro Typovyi statut kazennoho pidpriemstva vid 16 chervnia 1998 roku № 914 [Decree No. 914 of June 16, 1998 on the Standard Statute of a State Enterprise]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/914-98-%D0%BF#Text>> (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2016. Postanova Pro zatverdzhennia Litsenziinykh umov provadzhennia hospodarskoi diialnosti z medychnoi praktyky № 285 vid 2 bereznia 2016 roku [Licensing conditions for carrying out business activities in medical practice] *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-%D0%BF#Text>> (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2019. Deiaki pytannia stvorennia hospitalnykh okruhiv № 1074 [The procedure for creating hospital districts] vid 27 lystopada 2019 r. (v redaktsii iz zminamy, vnesenymy zghidno z Postanovoiu KM № 589 vid 19.06.2020). *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-2019-%D0%BF#Text> (in Ukrainian).

- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2019. Postanova Pro zatverdzhennia Poriadku vykorystannia koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti na realizatsiiu prohramy derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleння № 1086 vid 24 hrudnia 2019 roku. [The procedure for using the funds provided in the state budget for the implementation of the program of state guarantees of medical care for the population] *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1086-2019-%D0%BF#Text>> (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2021. Typove polozhennia pro reabilitatsiine viddilennia, pidrozdil. Zatverdzheno postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 lystopada 2021 roku № 1268. [Model provision on the rehabilitation department, subdivision]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021-%D0%BF#Text>> (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy, 2021. Typove polozhennia pro reabilitatsiine viddilennia, pidrozdil [The procedure for the provision of rehabilitation assistance in the field of health care]. Zatverdzheno postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 lystopada 2021 roku №1268. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021-%D0%BF#Text>> (in Ukrainian).
- Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy, 2002. Pro zatverdzhennia perelikiv zakladiv okhorony zdorovia, likarskykh posad, posad farmatsevtiv, posad fakhivtsiv z farmatsevychnoiu osvitoiu, posad profesionaliv u haluzi okhorony zdorovia, posad fakhivtsiv u haluzi okhorony zdorovia ta posad profesionaliv z vyshchoiu nemedychnoiu osvitoiu u zakladakh okhorony zdorovia № 385 vid 28.10.2002 [On approval of the lists of health care institutions, doctor positions, pharmacist positions, positions of specialists with pharmaceutical education, positions of professionals in the field of health care, positions of specialists in the field of health care, and positions of professionals with higher non-medical education in health care institutions No. 385]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02#Text> (in Ukrainian).
- Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy, 2020. Nakaz pro Typove polozhennia pro hospitalnu radu № 2439 [Order on the Standard Regulation on the Hospital Council No. 2439] vid 28.10.2020. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1227-20#Text> (in Ukrainian).
- Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 roku [The Civil Code of Ukraine, the Law of Ukraine]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia № 2801-XII [Fundamentals of Ukrainian legislation on health care, the Law of Ukraine № 2801-XII] vid 19 lystopada 1992 roku. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleння № 2168-VIII [About state financial guarantees of medical care for the population, the Law of Ukraine № 2168-VIII] vid 19 zhovtnia 2017 roku. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib - pidpnyiemtsiv ta hromadskykh formuvan № 755-IV [About state registration of legal entities, natural persons - entrepreneurs and public formations, the Law of Ukraine № 755-IV] vid 15 travnia 2003 roku. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (in Ukrainian).

Zakon Ukrainy Pro litsenzuvannia vydiv hospodarskoi diialnosti [About licensing of economic activities, the Law of Ukraine] vid 2 bereznia 2015 roku. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (in Ukrainian).

Zakon Ukrainy Pro mistseve samovriaduvannia № 280/97-VR [About local self-government, the Law of Ukraine № 280/97-VR] vid 21 travnia 1997 roku. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (in Ukrainian).

Zakon Ukrainy Pro reabilitatsiiu u sferi okhorony zdorovia № 1053-IX [About rehabilitation in the field of health care, the Law of Ukraine № 1053-IX] vid 03 hrudnia 2020 roku. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text> (in Ukrainian).

Zakon Ukrainy Pro upravlinnia ob'ektamy derzhavnoi vlasnosti № 185-V [About the management of state-owned objects, the Law of Ukraine № 185-V] vid 21 veresnia 2006 roku. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text> (in Ukrainian).

Надійшла до редакції 28.04.2023

Vakhonieva T.
Sinova L.

MEDICAL AND REHABILITATION INSTITUTIONS AS SUBJECTS OF LAW

The legal position of institutions in the field of health care and rehabilitation was studied. The main trends of reforming the sphere of functioning of health care institutions are defined, their main types, organizational and legal forms and forms of ownership are characterized. The peculiarities of the activity of state health care institutions, which are business entities belonging to the state sector of the economy and the management of such institutions is carried out exclusively by the state in accordance with the principles of domestic and foreign policy, are considered.

The procedure for the formation and operation of communal enterprises that carry out their activities on a non-commercial basis is analyzed, that is, medical institutions that work as communal non-commercial enterprises independently carry out their economic activities, which are aimed at achieving relevant economic, social and other results and without the goal of making a profit.

It is noted that the network of state and communal health care institutions is formed taking into account the development plans of hospital districts, the needs of the population in medical care, the need to ensure the proper quality of such care, timeliness, accessibility for citizens, effective use of material, labor and financial resources. It was noted that private health care institutions are not limited in the choice of organizational and legal form.

Key words: *medical institution, rehabilitation care institution, hospital district, state medical institution, communal medical institution, private medical institution, state medical institution.*